

Türkiye ve İngiltere Yükseköğretimindeki Uluslararasılaşma Politikalarına Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım

A Comparative Approach to Turkey and England Higher Education: The Internationalism Policy

Mehmet ŞEREMET

ÖZ

Bu çalışma kapsamında Türkiye'deki üniversitelerin ve Yükseköğretim Kurulu'nun ürettikleri uluslararasılaşma stratejileri ve politikalar çerçevesindeki gelişmeler ve bunların yansımaları İngiltere yükseköğretim sistemi ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme kapsamında uluslararasılaşma, Türk üniversitelerini tercih eden yabancı öğrenciler, istihdam edilen yabancı uyruklu öğretim elemanları ile üniversitelerin uluslararası sıralama araştırmalarındaki durumları ("Times Higher Education Rankings") yer almaktadır. Değerlendirme sonuçlarına göre, Türk üniversitelerinin ve Yükseköğretim Kurulu'nun uyumlu bir uluslararasılaşma politikası oluşturma süreci tam olarak olgunlaşamamasına rağmen, özellikle vakıf üniversitelerinin uluslararasılaşma stratejilerinin daha başarılı ilerlediği ve uluslararası sıralamalarda bunun etkisiyle daha çabuk başarılar elde ettikleri görülmektedir. Buna rağmen, devlet üniversitelerinin ise özellikle yabancı öğrenci çekme noktasında vakıf üniversitelerine göre daha başarılı bir grafik sergilediği ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Uluslararasılaşma, Yükseköğretim, Vakıf üniversiteleri, Devlet üniversiteleri

ABSTRACT

In this study, the internationalism strategies and policies of Turkish higher education institutions and their reflections has been compared with the way in which the higher education institutions practise in the United Kingdom. This study has been conducted with regard to the foreign students enrolled on the Turkish programmes, the position of the universities at the international rankings (Times Higher Education Rankings) and the number of the international academic staff in Turkish universities. The results showed that although Turkish universities and Turkish Council of Higher Education have not completed their process of making a compatible internationalism policy, especially the internationalism strategies of the foundation universities have been more successful and these universities have showed much better results in the rankings by means of their successful internationalism strategies and policies. Nevertheless, it is not necessarily true that the internationalism strategies in the non-profit universities are very healthy due to the fact that the state universities showed great success in recruiting more international students.

Keywords: Internationalism, Higher education, Non-profit universities, State universities

GİRİŞ

Dünya'daki birçok gelişmiş ülke - Amerika Birleşik Devletleri (ABD), İngiltere, Avustralya - özellikle yükseköğretim uluslararasılaşma politikaları çerçevesinde kendi yükseköğretim sistemlerini Dünya'nın çeşitli bölgelerine hem nitelikli iş gücü sağlamak hem de kendi ülkelerinin refah seviyelerini artırabilme noktasında bir rekabet ortamı yaratabilmek adına güçlü bir

argüman olarak kullanmaktadırlar. İlk durum özellikle İngiltere ve çeşitli Avrupa ülkeleri için önemli bir neden iken özellikle ABD'deki lisansüstü eğitim almak için gelen yabancı öğrenciler ise ülkenin geleceğinde bilginin ve bilimin gelişmesinde bir kaynak olarak görülmektedir (Cerna, 2014).

Bu makale kapsamında İngiltere'deki uluslararasılaşma politikaları ve süreçleri temel alınarak karşılaştırmalı bir değerlendirme

Mehmet ŞEREMET (✉)

Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Deniz Ulaştırma ve İşletme Mühendisliği Bölümü, Van, Türkiye

Yüzüncü Yıl University, Department of Maritime Transportation and Management Engineering, Van, Turkey

mseremet@hotmail.co.uk

Geliş Tarihi/Received : 25.11.2014

Kabul Tarihi/Accepted : 09.02.2015

dirme yapılacaktır. Bu araştırmada İngiltere yükseköğretim sisteminin karşılaştırılmaya esas olarak alınmasında iki ana neden ortaya çıkmaktadır. Bunlardan ilki İngiltere yükseköğretim sisteminin Avrupa eğitim sistemi ile entegrasyonunun bulunması ve Türkiye'nin de Avrupa yükseköğretim alanına entegre olmaya çalışan bir ülke olmasıdır. İkinci temel neden ise, İngiltere yükseköğretiminin diğer Avrupa ülkelerine göre uluslararasılaşma politikalarında hem öğrenci sayısı hem de diğer sıralama ölçütleri bakımından öne çıkan bir ülke olmasıdır.

Değerlendirme sürecinde temel olarak özellikle son yıllarda uluslararası üniversitelerin sıralamalarını düzenleyen kurumlar arasında önemli bir saygınlığı bulunan "Times Higher Education (THE)" eki sıralamaları ve sıralamaya giren üniversitelerin bu kapsam da uluslararasılaşma durumları, öğrenci sayıları ve yabancı öğretim elemanı sayıları kapsamında karşılaştırılarak, devlet ve vakıf üniversiteleri arasındaki fark da ayrıca ortaya konulmaktadır.

Yükseköğretimde İngiltere ve Türkiye'nin Uluslararasılaşma Politikaları

Özellikle uluslararası öğrenciler yukarıda ifade edilen ülkeler içerisinde İngiltere'deki üniversitelerin önemli bir gelir kaynağını ve buna yönelik bir pazarı oluşturmaktadır (De Vita & Case, 2003). Buna rağmen, İngiltere yükseköğretim sistemi içerisinde uluslararasılaşma hiçbir zaman temel bir politika ve yön çizme anlayışı olarak ortaya çıkmamıştır. Bunun temel nedeni ise yükseköğretimde temel odak noktasının her zaman eğitim ve öğretim de kalitenin artırılması ile istihdam edilebilecek işgücü piyasasının ihtiyacı olan nitelikli işgücünün üretilmesi sürekli temel hedef ve hazırlanan hükümet raporlarının ("white-papers") temel amaçlarını oluşturmaktadır. Bu anlamda İngiltere yükseköğretim sisteminde uluslararasılaşma, aslında bu konularda gösterilecek gelişmelerin doğal bir sonucu olarak görülmektedir.

Bunlara ek olarak bazı durumlarda hükümetler yükseköğretimdeki çeşitli konulara müdahale ederek, dolaylı veya dolaysız yoldan uluslararasılaşmada çeşitli politikalarda yön değişimine neden olabilmektedir. İngiltere'de 2010 yılında iktidara gelen Muhafazakâr ve Demokratlar'ın özellikle yükseköğretim politikalarında gittikleri değişim ile birlikte ulusal öğrencilerin üniversite ücretlerindeki artış ve vize başvurularına getirilen zor koşullar ile üniversitelere yüklenen sorumluluk da artırılmıştır. Bu nedenle mevcut hükümetin politikaları ülke içinde son dört yıllık süreçte eleştirel olarak değerlendirilmektedir (Easton, 2010). Sıkı vize rejiminin temel sonuçlarından bir tanesi de uluslararası öğrencileri çekmede yaşanan problemler olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum özellikle Şeremet (2013) tarafından yapılan ampirik araştırmada da bazı lisansüstü programların kapanmasına yol açan etmenlerden bir tanesi olarak ortaya çıkmıştır. Bu durumun en somut örneği, son yıllarda yabancı öğrencilerin özellikle lisansüstü programlara yaptıkları başvurularındaki düşüşler ile ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'ye bakılacak olursa bu durum tam tersi gibi görünmektedir. Uluslararasılaşma mevcut olan merkezi ve bürokratik yapı nedeniyle her üniversitenin kendi stratejisini üretmek yerine Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından belirlenen bir

yön gösterme eğiliminde ortaya çıkmaktadır. Bu durumun en temel göstergesini ise, bu kurum tarafından yayınlanan yol gösterme raporu (Çetinsaya, 2014) somut olarak oluşturmaktadır. Ancak bu rapor ortaya çıkarken diğer tartışılması gereken konuların başında, devletin ülkemize gelen ve eğitim alan kişilerden ülkelerine dönmek istemeyenler ile ilgili izleyeceği politikalar gelmektedir. En önemli soruları, YÖK'ün üniversitelere uluslararasılaşma konusunda tavsiyede bulunurken üniversitelerin bu süreci nasıl izlemeleri gerektiği, belirli bir sınırın, teşviğin ve yardımın olup olmayacağı konularının halen muallakta kalması oluşturmaktadır (Özer, 2012; Özoglu, Gür & Coşkun, 2012).

Uluslararasılaşma, Türkiye'de özellikle Çetinsaya (2014) raporunda bir temel hedef gibi gösterilmektedir. Diğer alanlardaki gelişmeler ile paralel olarak yürütülebilirse bu durumun daha fazla önem kazanabileceği düşünülmelidir. Örneğin, ilginç bir şekilde 'uluslararasılaşma stratejileri' ve "internationalism in higher education" terimleri ile "Google" ve "Bing" gibi arama motorları aracılığıyla yapılan internet taramalarında sadece üç üniversitenin (ikisi vakıf ve biri devlet üniversitesi olmak üzere) bu yönde strateji geliştirdiği ve bunun için bir kurul oluşturduğu görülmektedir. Bu da özellikle birçok konuda olduğu gibi bu konuda da yönlendirmenin merkezden beklenildiği veya bir direktif sonucu girilmesi gereken bir süreç olarak görüldüğü şeklinde bir görünüme bürünmektedir. Bu konuda ortaya çıkan diğer bir çekince de Bologna sürecinin bu stratejilerin odağında görülmesi durumudur ki, bu da üzerinde durulması ve yükseköğretimde uluslararasılaşma sürecinden ayrıştırılması gereken bir durumdur. Bunun temel nedeni Bologna sürecinin Avrupa Birliği Yükseköğretim Alanı'na adaptasyon ve entegrasyon süreci olup, çeşitli programlar aracılığıyla kısa süreli hareketleri içermesidir.

Türkiye yükseköğretim sisteminde özellikle son dönemde ortaya konulan 'yükseköğretim için yol haritası' politikası çerçevesinde uluslararasılaşma, Türkiye'deki yükseköğretim gelişim stratejisinde üç temel öğeden birisi olarak vurgulanmaktadır. Bunun en önemli nedenlerinden birisi aynı raporda küreselleşme ve getirdiği süreçler olarak gösterilmektedir. Bununla birlikte, Türkiye'nin gelişen ve büyüyen bir ülke olarak (2023 yılında Dünya'nın on büyük ekonomisinden birisi olma hedefi), yükseköğretimde hem nitel, hem de nicel anlamda yaşanan gelişmeler ile komşu olduğu ülkeler arasında dikkat çekici bir noktada olduğu da yadsınamaz. Bunun nedenlerinden biri Irak'ta yaşanan iç savaş sonucu ortaya çıkan iki farklı bölgesel yönetimin kendi yükseköğretim sistemlerinin temelini oluşturma ve bir yeniden yapılanma süreci içerisinde bulunmaları nedeniyle çok sayıda yetişmiş nitelikli iş gücüne ve öğretim elemanlarına ihtiyaç duymalarıdır. Ek olarak, özellikle son zamanlarda Suriye ve yakın çevresinde ortaya çıkan benzer gelişmelerin de bu doğrultuda ihtiyacı artıran diğer bir durum olmasıdır. Her ne kadar bölgemizdeki öğrencilerin ve kurumların ilk tercihleri Anglo-Sakson ülkeleri olsa da bu ülkelere daha önce gönderilen öğrenciler ve ailelerinin bu ülkelerde yaşadıkları kültürel ve adaptasyonel sorunlar, öğrencilerin kendilerine kültürel ve mekânsal olarak daha yakın ülkeleri tercih etmelerine neden olabilmektedir.

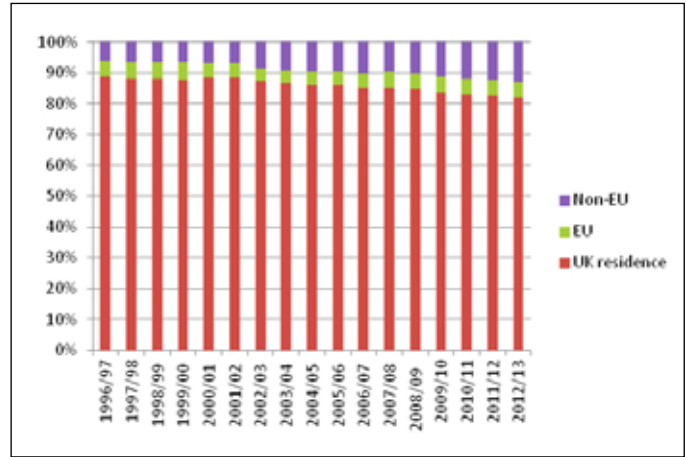
Türkiye'nin özellikle son dönemlerde göstermiş olduğu en temel gelişmelerden bir tanesi de yükseköğretim sisteminde yaşanan niteliksel gelişmelerdir. Bu doğrultuda "THE" eki tarafından yayınlanan Dünya'nın ilk 500 üniversitesi sıralamasına Türkiye'den 2014-2015 dönemi için yapılan araştırmada altı üniversitenin sıralamaya girdiği görülmektedir. Bununla birlikte genç üniversiteler ("top 100 under 50") sıralamasında ise yine aynı şekilde yedi üniversite bu sıralamaya girmiştir (THE, 2014). Bu üniversiteler arasında özellikle vakıf üniversitelerinin göstermiş olduğu somut başarılar görmezden gelinemez. Çok kısa bir sürelik zaman diliminde Dünya'daki birçok aynı yaşta üniversite ile hem araştırma hem de eğitim-öğretim anlamında rekabet edebilecek hale gelebilmek çok önemli bir başarıdır. Benzer başarıların aynı yaşta devlet üniversiteleri tarafından ortaya konulmadığı da görülmektedir. Türkiye'deki genç üniversitelere bakılacak olursa bunlar arasında şu ana kadar benzer başarıyı göstermeye yakın çok fazla üniversite olmadığı ortaya çıkmaktadır. Böyle bir tablonun ortaya çıkmasındaki çeşitli sebeplerin başında yüksek orandaki bürokratikleşme ve merkezileşmiş yapı ile uluslararasılaşma politikalarına çok fazla yönelinmemesi olabileceği düşünülebilir.

Burada kalite konusunun uluslararasılaşma politikalarından ayrı tutulması pek mümkün değildir. Bunun en önemli nedenleri arasında uluslararasılaşma politikalarının temel dayanağının öğrenci çekmek ve başarılı bir şekilde mezun etmek ve onların aldıkları bu eğitim ile - Türkiye'de geçirmiş oldukları sürecin - gelecekte üretecekleri bilgi, sahip olacakları iş ve ülkeleri için üretecekleri katma değer yer almaktadır. Bu alanda yapılan birçok araştırmada da (Mazzarol & Soutar, 2002; Maringe & Carter, 2007; Li & Bray, 2007; Lee & Sehoole, 2014), başvuru sahipleri tarafından akademik anlamda temel çekici faktörler olarak üniversitelerin kalite göstergelerinin (özellikle öğrenciler için iyi kaynaklar, kaliteli eğitim ve tanınan programlar anlamına gelmektedir) düşünüldüğü belirtilmektedir.

Bu noktalar itibarıyla Türkiye'nin uluslararasılaşma politikalarını kalite konusundaki gelişimiyle birlikte paralel olarak icra etmesi popülistlikten uzak sürdürülebilir ve kalıcı bir gelecek için gereklidir. Bunun perçinleşmesi ancak ülkemizin yükseköğretim kurumlarının öğrenci çekim noktasında olması ve mezun edilen öğrencilerin aldıkları eğitimi katma değere dönüştürmeleri ile mümkün olacaktır. Bunun yükseköğretimde sağlıklı ve sürdürülebilir bir uluslararasılaşma politikası üretilebilmesi ile sağlanabileceği açıktır.

Yükseköğretim'deki Uluslararası Öğrenci ve Öğretim Elemanı Sayısı ile "THE" sıralamaları

OECD verilerine bakılacak olursa ABD, İngiltere ve Avustralya, 2003'ten 2010'a kadar olan süreçte uluslararası öğrenci sayılarını artıran ülkeler olarak göze çarpmaktadır (OECD, 2006; 2010; 2013). İngiltere'de 1990'ların ortaları ile 2013 arasında yabancı öğrencilerin sayısında yavaş ancak devamlı bir artış görülmektedir (Şekil 1). İngiltere'de 2013 itibarıyla toplam öğrenci sayısının yaklaşık %20'sini uluslararası öğrenciler, bu sayının da %51'den fazlasını lisansüstü eğitim öğrencileri oluşturmaktadır, bu sayı içerisinde Avrupa Birliği öğrencileri dâhil edildiğinde ise bu oran %46,7'lere kadar gerilemektedir (HESA, 2014).

Şekil 1: İngiliz Yükseköğretim Kurumlarındaki Yabancı Öğrenci Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı.

Kaynak: HESA, 2014.

Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarındaki yabancı öğrenci sayıları ve bu sayının oransal dağılımına bakılacak olursa, 2001 yılında 2870 olan yabancı öğrenci sayısının, 2013 yılı itibarıyla 13082'ye yükseldiği görülmektedir. Bu durumda yabancı öğrenci sayısının son 10 yıllık dönemde dört kat kadar artmıştır (ÖSYM, 2013). Bu Türkiye yükseköğretimi için olumlu bir gelişmedir; ancak toplam öğrenci sayısı içerisindeki orana bakılacak olursa bu oranın %1,32 civarında kaldığı görülmektedir (OECD ortalaması %6,9; Bone, 2008), bu nedenle bu konuda iyi olan ülkelerin biraz daha gerisinde yer aldığımız ortaya çıkmaktadır. Özellikle ilk 500 üniversite içerisinde veya genç üniversiteler sıralamasında ilk 100 içerisinde yer alan vakıf üniversitelerinin toplam yabancı uyruklu öğrenci sayıları da çok iç açıcı değildir. Örneğin, Bilkent Üniversitesi'nde toplam 186 öğrenci, Sabancı Üniversitesi'nde 67, Koç Üniversitesi'nde 24 öğrenci mevcut iken, Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde 1634, Boğaziçi Üniversitesi'nde 485, İstanbul Teknik Üniversitesi'nde 835, Ankara Üniversitesi'nde 1600, İstanbul Üniversitesi'nde ise 3031 öğrenci bulunmaktadır (ÖSYM, 2013).

2013 yılı için Türkiye'ye yurtdışından öğrenim görmek için gelen öğrenciler uyruklarına göre değerlendirilecek olursa, ilk altı ülke Türkmenistan, Azerbaycan, Afganistan, Almanya, Suriye ve İran olarak sıralanmaktadır. Yanısıra Türkiye'deki üniversitelerde 2013 yılında 1703 yabancı uyruklu öğretim elemanının görev yaptığını söylemek de mümkündür (tüm öğretim elemanlarına oranı %1,9). Yukarıda ifade edilen sıralamalara giren üniversitelerimizdeki yabancı uyruklu öğretim elemanlarının sayılarına bakılacak olursa; Türkiye'deki toplam üniversitelerdeki yabancı uyruklu personelinin %11'nin Bilkent Üniversitesi'nde; %10'un İstanbul Üniversitesi'nde ve %4'ünün Koç Üniversitesi'nde çalışmakta olduğu görülmektedir. Buradaki en önemli husus özellikle ücret politikalarında serbestlik sahibi olan vakıf üniversitelerinin, yabancı uyruklu öğretim elemanlarının %50'den fazlasını bünyelerinde istihdam ettiği. Özellikle YÖK'ün devlet üniversiteleri ücret politikaları üzerindeki belirleyici etkisi ve devlet üniversitelerine bu konuda

esneklik tanımaması, bu durumun en önemli nedenlerinden bir tanesi olarak görülebilir.

Öğrenci sayıları ve öğretim elemanı sayıları ile üniversitelerimizi tercih eden öğrencilerin uyrukları birlikte değerlendirildiğinde durumda bir tezat olduğu görülmektedir. Bu durumun, diğer bir ifade ile öğrenci tercihlerinde devlet üniversitelerinin ön plana çıkmasının temel nedeni olarak öğrencilerin ekonomik durumlarının çok iyi olmaması olduğu söylenebilir. Örneğin, Güney Afrika ülkeleri için yapılan bir araştırmada öğrencilerin bu ülkede eğitim almayı seçmelerinin temel nedenlerinden bir tanesi olarak Anglo-Sakson ülkelerine göre daha makul öğrenim ücretleri olduğu ifade edilmiştir (Lee & Sehoole, 2014). Ancak, YÖK'ün yabancı uyruklu öğretim elemanlarına uyguladığı ücret politikası yabancı öğretim elemanı çekme noktasında kısıtlayıcı olmasına (her ne kadar ilgili yönetmelikte 'emsal kadronun altı katına kadar ücret ödenebilir' şeklinde bir ifade olsa da, pratikte bunun çok fazla uygulanmaması nedeniyle) yol açmakta, üniversitelere bunu öğrenci ücretlerine yansıtma konusunda esneklik payı da çok bırakmamaktadır. Bu nedenlerin özellikle devlet üniversitelerini yabancı öğrencilerin ekonomik getirisinden faydalanarak uluslararası saygınlığı olan bilim adamlarını kendilerine çekip yayın üretme ve araştırma-geliştirme çalışmalarına yoğunlaşma noktasında zayıflatmış söylenebilir. Bu noktada vakıf üniversitelerinin yerel öğrencilerden aldığı öğrenim ücretleriyle ve vakıflarının yardımıyla yabancı öğretim elemanlarını finanse ettiği; bu şekilde de yayın performanslarını, bilimsel proje ve atıf sayılarını artırdığı düşünülebilir. Buna rağmen, vakıf üniversitelerinin özellikle ücret politikaları açısından yabancı öğrenciler için çok da cazip olmadığı söylenebilir. Mevcut ücretlerle kalitesini kanıtlamış ve ana dili İngilizce olan bir ülkede eğitim alma imkanının olmasının ve bu diploma ile daha kolay iş bulabilme ihtimalinin bulunmasının yarattığı çelişki içerisinde kalan yabancı uyruklu öğrencilerin bu ülkeleri tercih ettiği de söylenebilir. Bu nedenle yabancı öğretim elemanı sayısında çoğunluğa sahip olan vakıf üniversitelerinin, yabancı öğrenci istihdamı konusunda başarı sağladığını söylemek ise pek doğru olmaz.

Özoglu, Gür ve Coşkun (2012) tarafından da ifade edildiği gibi, Türkiye'ye gelen öğrencilerin kalitesi ve sahip oldukları akademik yeterlilikler de sayı ile birlikte sorgulanması gereken özelliklerin başında gelmektedir. Özellikle gelişmiş ülkeler kendilerine başvuruda bulunan öğrenciler arasından en iyilerini seçerken, Türkiye'nin "ne olursa olsun, yeter ki gelsin" politikasının, uzun vadede üniversitelerimizin gelişmelerine katkı sağlamayacağı vurgulanması gerekmektedir. Atalar (2013)'a göre iyi öğrencilere sahip olmaları Bilkent Üniversitesi'nin başarısının altında yatan faktörler arasındadır; ancak buradaki yorumun yerli öğrencileri de kapsadığı belirtilmelidir.

Benzer bir durumun Türk öğrenciler için de geçerli olduğu ifade edilebilir. Yabancı ülkelerdeki yükseköğretim kurumlarıyla ülkemizdeki kurumların ücret farkının azalması nedeniyle her yıl daha fazla öğrenci yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarını tercih etmektedir. Bu da özellikle hem ülkenin kaynaklarının hem de yetenekli beyinlerinin yurt dışına kaçabilme ihtimalini arttırmaktadır. UNESCO verilerine göre, 2003-2004 eğitim-

öğretim döneminde yurt dışında okuyan Türk öğrenci sayısı yaklaşık 19 bin iken, 2014 yılında 50 bin civarında bulunmaktadır. Bu öğrencilerin eğitimi için harcanan para olarak beş milyar Türk Lirasının yurtdışına çıktığı tahmin edilmektedir (ntvmsnbc.com, 2014; Karaboğa, 2013).

Bilkent Üniversitesi Rektörü Atalar (2013) "THE" ekine verdiği röportajda özellikle üniversitesinin göstermiş olduğu hızlı yükselişin temel nedenlerini üniversitesinde bulunan yabancı uyruklu öğretim elemanlarına ve yurtdışı doktoralı öğretim üyelerinin performanslarına bağlamaktadır. Özellikle uyguladıkları rekabete ve performansa dayalı atama ve yükseltme sistemlerini de, başarılarının temelinde yatan nedenler arasında sıralamaktadır.

SONUÇ

Sonuç olarak, bazı Türk yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşma politikalarını YÖK'ün raporunu beklemeden planladıkları ve bu alanda önemli gelişmeler kaydettikleri görülmektedir. Anadolu'da bulunan ve bu alanda çok iyi düzeyde bulunmayan yükseköğretim kurumlarının ise benzer stratejileri izlemede daha yavaş hareket ettikleri ortaya çıkmaktadır. Türkiye'nin coğrafi olarak komşu bulunduğu ülkelerdeki durumu ve kültürel özellikleri (özellikle Müslüman ve laik bir ülke olması) yabancı öğrenci çekme politikalarında ve eğitimde niteliğe yönelik yapacağı kapsamlı değişiklikler ile bir çekim merkezi olabilir. Böyle bir durumun gerçekleşebileceğinin en iyi örneğini Bilkent ve Koç Üniversiteleri'nin son "THE" sıralamasındaki başarıları oluşturmaktadır.

İngiltere'deki yüksek yaşam maliyetleri, yüksek okul ücretleri, vize ve aile birleştirme konularında yaşanan sıkıntılar ile kültürel uyumsuzluk (örneğin, dini inanışına uygun yaşam) yanında; oluşturulacak yeni stratejiler aracılığıyla giderilecek sorunlar sonucunda Türkiye'nin yabancı öğrencilerin tercihinde ön sıralarda yer alan ve Dünya'ya eğitim pazarlayan bir ülke olabilmesinin yolu açılabilir. Bizzat araştırmacının katıldığı yakın bölge ülkelerinin eğitim yöneticileriyle yapılan toplantılardaki beklentiler ve düşünceler de bu durumun olanaklı olduğunu destekler niteliktedir.

Yabancı öğretim elemanı istihdamının iyileştirilmesinde mevcut yönetmeliklerdeki eksiklikler ve pratikte uygulanmayan maddeler engel olarak görünmektedir. Bu durumun temel nedeni, YÖK'ün yayınladığı yabancı öğretim elemanlarının istihdamına yönelik yönetmelikte, yabancı öğretim elemanı sayısının toplam personel sayısının %2'sini geçemeyeceği şartı olabilir. Buna ek olarak, ücret politikasında yaşanan kısıtlama ve kendilerine üniversite gelirlerinden pay verilmemesi gibi durumların da kısıtlayıcı bir engel olduğu ileri sürülebilir. Çetinsaya (2014) raporunda, bu istihdam oranının henüz %1'lik kısmının doldurulduğu ve devlet üniversitelerinin geri kalan %1'i doldurabileceği ifade edilmektedir. "THE" eki tarafından Dünya'nın en iyi 500 üniversitesi olabilme kriterleri arasında gösterilen on faktör arasında yabancı öğretim elemanı sayısının toplam öğretim elemanı sayısına oranının %25 civarında olması gerektiği vurgulanmaktadır. Aynı şekilde Dünya'nın en iyi üniversitelerinden Oxford'un öğrencilerinin yaklaşık %30'unun İngiltere

vatandaşı olmadığı görülmektedir. Bu konuda eğer YÖK yeni bir düzenleme veya iyileştirme yapmayı planlıyorsa, belirtilen hususları dikkate almasında fayda bulunmaktadır.

Uluslararasılaşmayı içselleştiren bir üniversitenin hedefinde; Dünya yükseköğretim arenasını içerisindeki rekabet ortamında yer almak istemesinin; Avrupa Birliği ve dışındaki ülkelerden öğrenci ve öğretim elemanı çekebilmesinin; çok kültürlü bir çalışma ortamının oluşturulmasının ve çok sayıda yabancı personelin çalıştırılmasının ve bunlara yönelik stratejileri olmasının; mezunlarını yabancı şirketlerde veya uluslararası merkezlerde çalışabilecek şekilde donatmayı amaç ve hedeflerine entegre etmiş olmasının gerektiği unutulmamalıdır. Yabancı öğretim elemanı ve yabancı öğrencilerin üniversitelerin uluslararasılaşmasındaki önemleri çok fazla olabilir, ancak eğitim-öğretimde kalitenin ve mezun olan öğrencilerin istihdam oranlarının artırılması ile birlikte büyük başarılar sağlanabilir.

KAYNAKLAR

- Atalar A. (2013). *Bilkent University's entrepreneurial riches: Abdullah Atalar reveals the secrets of Bilkent's rapid advancement*. Retrieved from <http://www.timeshighereducation.co.uk/world-university-rankings/2013/one-hundred-under-fifty/analysis/100-under-50-atalar>
- Bone, D. (2008). Internationalisation of HE: a ten year view. *UK HE International Unit*. Retrieved from www.timeshighereducation.co.uk/Journals/THE/THE/13_November_2008/attachments/Internationalisation-Bone.Pdf
- Cerna, L. 2014. *The Internationalisation of higher education: Three European universities in comparative perspective*. Working paper no: 114, centre on migration, policy and society, Oxford University.
- Çetinsaya, G. (2014). Büyüme, kalite, uluslararasılaşma: Türkiye Yükseköğretimi için bir yol haritası. Yükseköğretim Kurumu, Ankara. Retrieved from <https://forum.yok.gov.tr/docs/YolHaritasi.pdf>
- De Vita, G. & Case, P. (2003). Rethinking the internationalisation agenda in UK Higher Education. *Journal of Further and Higher Education*, 27(4), 383-398.
- Easton M. 2010. Foreign students boost immigration figures. Retrieved from http://www.bbc.co.uk/blogs/legacy/thereporters/markeaston/2010/08/foreign_students_boost_immigra.html
- HESA (higher education statistics agency). (2014). *Statistics online*. Retrieved from <https://www.hesa.ac.uk/free-statistics>
- Karaboğa K. (2013). Yurtdışı eğitime yılda 2 milyar. Retrieved from <http://www.dunya.com/yurtdisi-egitime-yilda-2-milyar-213681h.htm>
- Lee J.J. & Seoole C. (2014). Pull factors and obstacles for international students in South Africa. *International Education Association of South Africa (IEASA)*. Retrieved from <http://www.universityworldnews.com/article.php?story=20140905134914811#.VA2qdYcG2wU.twitter>
- Li, M., & Bray, M. (2007). Cross-border flows of students for higher education: Push-pull factors and motivations of mainland Chinese students in Hong Kong and Macau. *Higher Education*, 53(6), 791-818.
- ÖSYM (Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi). (2013). *Turkish Higher Education statistics 2001 -2013*. Ankara: ÖSYM.
- Özer, M. (2012). Türkiye'de uluslararası öğrenciler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(1):10-13.
- Özoğlu, M., Gür, B.S. & Coşkun, İ. (2012). Küresel eğilimler ışığında Türkiye'de uluslararası öğrenciler. Ankara: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı.
- Maringe, F., & Carter, S. (2007). International students' motivations for studying in UK HE: Insights into the choice and decision making of African students. *International Journal of Educational Management*, 21(6), 459-475.
- Mazzarol, T., & Soutar, G. N. (2002). "Push-pull" factors influencing international student destination choice. *International Journal of Educational Management*, 16(2), 82-90.
- Ntvmsnbc.com, Yurtdışındaki Türk öğrenci sayısı 50 bini aştı. Retrieved from <http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/194406.asp>
- OECD (2006). *International Migration Outlook*. Paris: OECD.
- OECD (2010). *International Migration Outlook*. Paris: OECD.
- OECD (2013). *International Migration Outlook*. Paris: OECD.
- Şeremet, M. (2013). *Geographic Information Systems (GIS) in higher education: a study of provision, pedagogy and employability in the United Kingdom and Turkey*. Unpublished PhD thesis, Plymouth University, Plymouth, UK.
- THE (Times Higher Education Supplement). 2014-2015 *THE World University Rankings*. Retrieved from <http://www.timeshighereducation.co.uk/world-university-rankings/2014-15/world-ranking/>
- THE (Times Higher Education Supplement). 2014-2015 *THE One Hundred under Fifty*. Retrieved from <http://www.timeshighereducation.co.uk/world-university-rankings/2014-one-hundred-under-fifty>